ڕاپۆرتە هەواڵێک لە سەر چاک / سوێد و
نزیکبوونەوەی لە ناساندنی ئەنفال بە جینۆساید لەوڵاتی سوێددا

نوێنەری پارتی چەپی سوێدی (لە پایزی داهاتودا مەسەلەی ناساندنی ئەنفال بە جینۆساید دەبەینە ناو گفتۆگۆی پەرلەمان)نوێنەری پارتی ژینگە (ئێمەش دەست پێشخەردەبین لە پێشنیازکردن و گفتۆگۆکردنی لە پەرلەماندا)نوێنەری سۆسیال دیموکراتی سوێدی (تائێستا دەسەلاتی کوردی داوای لێنەکردوین کە ئەنفال بە جینۆساید بناسێنرێت)نوێنەری پارتی سەنتەری سوێدی (بەپێ ی پێوەرەکانی نەتەوە یەکگرتوەکانیش بێت ئەم مەسەلەیە جینۆسایدە). نوێنەری فۆڵک پارتی سوێدی (بەئاشکرا ڕای دەگەیەنین ئەنفال جینۆسایدە و لە کوردستانی تورکیاش ڕوویداوە)

ڕۆژی 2007/5/6 کاتژمێر 14 _ 17 لەیەکێک لە هۆڵەکانی پەرلەمانی سوێدی بەهاوکاری پارتی چەپی سوێدی و ناوەندی چاک/ سوێد ، کۆنفرانسێک ساز کرا   بەناونیشانی(شاڵاوی ئەنفال لە80 کانی سەدەی ڕابردوودا دژی گەلی کورد لە عێراقدا تاوانی جینۆسایدە) .

هەر لەسەرەتای کۆنفرانسەکە ، چەندین وێنەی قوربانیانی ئەنفال و ژیانی کوڵەمەرگی بنەماڵەکانیان بەوێنەی فۆتۆگرافی نمایش کرا،   کە بە کامێرای هونەرمەند پشکۆ مەحەمەد ڕۆستەم گیرا بوون ، هاوکات لەگەڵ ئەم نمایشەدا هونەرمەند خالید ڕەشید زۆر سەرکەوتووانە بەپارچە مۆسیقایەکەوە سەرنجی ئامادە بووانی کۆنفرانسەکەی ئاوێتە کرد لە نێوان وێنەکان و تاوانی ئەنفالدا.

دوواتر فلیمێکی دۆکۆمێنتی ناوەندی چاک   بەسەرپەرشتی ڕووناک شوانی ئەندامی ناوەندەکەمانەوە نمایش کرا ، کەبەشی زۆری لەسەر شێوازی ئەنجامدانی کارەساتی ئەنفال و ناوچەکیمیابارانکراوەکان بوو ، بەڵام لە بەشێکی تری فلیمەکەدا وێنەی تاوانەکانی داگیرکەرانی کوردستان (ئێران ،تورکیا ، سوریا ،عێراق) بە بەڵگە و وێنەوە بە ئامادەبوانی کۆنفرانسەکە نیشان درا .

پەخش کردنی ئەم فلیمە کاریگەری زۆری لەسەر هەستی ئامادەبووان کرد بەڕادەیەک بەشێکیان نەیان توانی سەیری تاوانەکان بکەن بەتایبەتی کەسایەتیە سویدیەکان .

وتاری ناوەندی چاک لەلایەن هیشام ئاکرەیی پێشکەش کرا ، کە ناوەڕۆکەکەی بریتی بوو لە وەی کە ئەم تاوانە تە نیا سەدام ودارودەستەکەی نەیان کردوە ، بەلکو ئەمە بەرنامەی خودی حزبی بەعس بووە دژ بەگەلی کورد ، هەموو پێوەرەکانی جینۆسایدی تیایە ، هیوادارین پارتە سیاسیەکانی سوێد کە لەنێو پەرلەماندان ئەم مەسەلەیە ببەنە نێو پەرلەمانی سوێدی تا بەفەرمی دانی پێدا بنرێت . دواتر د. برهان یاسین کورتە باسێکی لەسەر تاوانی ئەنفال پێشکەشکردو ، بەڕێزی لەیەکێک لە وتەکانیدا ئاماژەی بەوە کرد کە ئەم تاوانەی کە عەلی حەسەن مەجیدو ڕژێمی سەدام ئەنجامیاندا ، هیچی کەمتر نیە لە ئاستی تاوانی هیتلەر و نازیەکان کە دژ بە جولەکەکان کران، دواتر کوردۆ باکسی ناوەرۆکی باسەکەی لەوە چر کردەوە کە وڵاتانی ڕۆژئاوا لە پێناو بەرژەوەندیە ئابووریەکانی خۆیان بێدەنگی هەڵدەبژێرن و هەڵوێست نانوێنن لە بەرامبەر ئەو میللەتانەی کە ڕووبەروی جینۆساید بوونە تەوە ، لە بەر ئەوەی ئەو وڵاتانە پترۆلیان هەیە و بەرژەوەنی ئابووری بە یەکیانەوە ئەبەستێ ، نموونەی ئەنفال و تاوانی ڕژێمی داگیرکەریشی لە کۆتایی80 کانی سەدەی ڕابردوودا لە هەمان چوار چێوەوە باسکرد.

ئاسۆ بیارەیی وەکو شاهیدێک کە لە نێو ڕووداوی ئەنفال ژیاوە چەند وێنەیەک لە تاوانەکانی ئەنفالی باس کرد.

دوای پشودانێکی کورت بەشی دوەمی باسەکە دەستی پێ کرد کە سەرەتا

ووتاری کۆنی فریدریکسۆن بەرپرسی دۆزی کورد لەسوید دیموکراتدا دەستی پێ کرد کە ئاماژەی بە (تاوانەکانی سەدام ، دۆستایەتی لەگەل پارتە سیاسیەکانی باشوری کوردستان ، ناساندنی مەسەلەی جینۆسایدی بەوە پێشنیاز کرد کە داوا لەوەزارەتی دەرەوە ی سوید بکرێت ، پشتگیری لە فیدرالیەت دەکەن نەک لە سەربەخۆیی کوردستان ، هەروەها وتی کە هەتا ئێستا دەسەڵاتدارانی کوردستانی باشوور هیچ داوایەکی لەم شێوەیەیان لە ئێمە نەکردوە کە(دان بەوەدابنێن کە ئەنفال جینۆسایدە) ئەم ڕاستییە نارەحەتی و سەرسووڕمانێکی زۆر بوو بۆ زۆربەی ئامادەبووان ، بە بێ ئەوەی ئەندام ولایەنگرانی پارتی و یەکێتی کە هەندێکیان لەنێو کۆنفرانسەکە بوون وتەکەی بە ناڕاست لەقەڵەم بدەن .

دواتر تێروانینی پارتی سەنتەری سویدی لەلایەن ئەندام پەرڵەمان (ئانیا یوهانسۆن) باس کرا کە ناوەڕۆکی وتەکانی لەمە چڕ کردەوە

(ئەنفال کێشەیەکی گرنگە ، زۆر قسەی لەسەر دەکرێت و کەم کاری بۆ دەکرێت ، سوید دەتوانێ چی بۆ بکات ؟ دەکرێت ئەم کێشەیە بەگفتوگۆ بەرەو پێش ببەین ، ئەم وێنانەی پیشانتان دا لە یادم ناچێت ، پیویستە پەیکەر بۆ ئەنفال دروست بکرێت ، نەتەوە یەکگرتووەکان هاریکاری ئەم مەسەلەیە زیاتر

بكات   تا دووباره نەبێتەوه ، بەپێی پێوەرەکانی نەتەوه یەکگرتوەکانیش بێت ئەم مەسەلەیه جینۆسایده) .

ئەندام پەرلەمان لەسەر لیستی پارتی ژینگەی سویدی (ماتس پێرتۆفت) کورتکراوەی بۆچونەکانی ئەمەی خوارەوه بوو :

(نابێت ئەوەی ڕوویداوه نکوڵی لێ بکرێت ، دەبێت بە ئاشکرا لەمەودوا باسی بکەین بۆ ئەوەی دووباره نەبێتەوه ، ، پارتی ئێمە دانی پێداناوه کە ئەمە جینۆسایده ، ئیمە دەست پێشخەری دەکەین کە لە پەرلەمانی سوێد باس بکرێت ، بە داخەوه کەم باسی جینۆسایدی کورد دەکرێت کە دەبێت ئەو بێ دەنگیە نەمێنێت ، ئێمە وەک فەرەنسا بیر ناکەینەوه کە ئەوەی لەبەرمبەر کوشتاری ئەرمەن دانی پێ دانەنا سزا بدرێت)

ئەندام پەرلەمان لە پارتی گەلی سوێدی (فرێدریک مالم) بۆچونی پارتەکەی لەم کورتە دێرانەی خوارەوه دەربڕی:

(ئەمەجینۆسایده بە ئاشکرا دەڵێم ، لەوه دەترسم وەک چۆن لە مەسەلەی بۆسنیادا دان نەنرا کە سربیا بەرپرسه ، هەمان ڕووداو ڕووبداتەوه لەسەر تاوانی ئەنفال و دەوڵەتی عێراقدا ، دەبێت ئەنفال لەلایەن کوردیشەوه گوێی لێ بگیرێت ، وەک دۆکۆمێنتیش گرنگی پێ بدرێت ، بۆ ئەوەی ڕاستیەکان بزانن نەک هەر لە کوردستانی عێراق بگره لە کوردستانی تورکیاش جینۆسایدی کورد کراوه).

ئەگەر چی لەسەرەتای کۆنفرانسەکە نوینەری چاک /سوێد داوای کرد کە دەخوازین تاوانی ئەنفال بەجینۆساید بناسێنن و ئەم پرسه ببرێتە ناو گفتوگۆی پەرلەمانی سوێدەوه ، کە لە گەل یەک وەلامدا (یاکوب یوهانسۆن) نوێەری پارتی چەپی سوێدی و ئەندام پەرڵەمانی ئەوڕپا ئامادەیی پارتەکەی دەربڕی ، بەلام دوواتر لەکاتی ئاخفتنیدا ئاماژەی بە هەلوێستەکانی پارتەکەی کرد کە ساڵی پاریش سەرۆکی پارتی چەپ لارش ئۆهلی داخوازی ئەوەی کردووه کە 3/16 ڕۆژی کیمیابارانی هەڵەبجە ، بە ڕۆژی چەکی کۆمەلکوژی بناسێنرێت لەهەموو جیهاندا ، ئێمە لە ڕێگای ئەو فراکسیۆنەی کە بۆ پشتگیری کورد لە نێو پارتەکەمان پێکمان هێناوه بەردەوام دەبین لەسەر هەردوو مەسەلەکە و لە پایزی داهاتووشدا ئەم مەسەلەیه لە پەرلەمەنی سوێددا باس دەکەین تا دانی پێدابنێن.

دواتر چۆمان هەردی لە خوێندنەوەیەکی ئەکادیمیدا باسی لە بار و دۆخی ئەو ژنانە کرد کە بەر هەڵمەتەکانی ئەنفال کەوتبوون ، و نەبوونی سادەترین هۆیەکانی ژیان لە گرتووخانەکانی نوگرە سەلمان و باری سایکۆلۆژی ئەو ژنانە بەهۆی لە دەستدانی هاوسەر و مناڵەکانیان ، هەروەها بەڕێزی کورتە باسێکی لە باری ناهەمواری ئەمڕۆی ئەو ژنانە کرد کە ڕووبەڕووی هەژاری و نەبوونی خزمەتگوزارییەکانی ژیان ئەبنەوە .

دواتر بواری گفتوگۆ و وە ڵامدانەوە دەستی پێ کرد کە زۆر پێشنیاز و ڕەخنە گیرا ،

بەر لە تەواو کردنی کۆنفرانسەکەش نوێنەری جاک ئاماژەی بەوە کرد کە مەسەلەی جینۆساید لە هەموو بەشەکانی کوردستان ئەنجام دراوە .

شایەنی باسە لە درێژەی بەرنامەکانی کۆنفرانس بروسکەی پارت و ڕێکخراو و دام و دەزگا سیاسیەکانی کوردستان ئاماژەی پێ دەدرا وەک بروسکەکانی :

پەرلەمانی کوردستان

وەزارەتی شەهیدان وئەنفال

یەکگرتوی ئیسلامی کوردستان

بەرەی گۆڕان

پارتی چەپی کوردستان

پارتی ڕزگاری کوردستان

نوێنەری کوردە فەیلیەکان

یەکێتی مامۆستایانی کوردستان / لقی سوید

گۆڤاری سیروان

فیدراسیۆنی کۆمەلە کوردیەکان

شایەنی باسە ئەگەرچی پارتی چەپی سوێد بانگهێشتی زۆربەی پارتە کوردستانیەکانی کوردی کردبوو ، بەڵام بەداخەوە هیچ ئامادەکاری و پشتگیریەکیان دەرنەبڕی بۆ کۆنفرانسەکە وە بەشێکیان لەنوێنەرانیشیان ئامادە نەبوون .

شایەنی باسە لە و جیهانە کەناڵە میدیایانەی کوردی ، تەنیا کەناڵی ئاسمانی ڕۆژ تیڤی ، کورد سات ، ماڵپەری پیوکەی میدیا ، ڕۆژنامەی کوردستانی نوێ ئامادە ببون .

ناوەندی چاک
20070508